

DÜNYA İSLÂM KONGRESİ

langıcına kadar merkezi Kudüs'te olan teşkilât bu tarihte birkaç yıl için faaliyetlerini durdurdu. Teşkilâtı canlandırma fikri, Pakistan'ın bağımsız bir devlet olarak ortaya çıktığı 1947'den sonra tartışılmaya başlandı. Bu tartışmanın başında Şebir Ahmed Osmânî, Hâmid Bedâûnî, Hâce Şehâbeddin, Fazlurrahman, Ebû Bekir Ahmed Halîm ve Abdülâtilif Bevânî gibi panislâmistler yer alıyordu. Düşüncenin gerçekleşmesi Şubat 1949'da Karaçi'de toplanan Dünya İslâm Konferansı'nda mümkün oldu. Bu toplantıda Filistin ve Keşmir'deki müslümanların aleyhine gelişen olayların hemen ardından İslâm dünyasının harekete geçmesi için bir çağrı yapıldı. Teşkilâtın yeniden doğuşundan iki yıl sonra Karaçi'de yine Müftü Emîn el-Hüseynî'nin başkanlığında bir kongre daha yapılarak genel merkezin Karaçi'de olmasına karar verildi.

Dünya İslâm Kongresi dünyadaki en önemli panislâmcı kuruluşlardan biridir. İdarî mekanizmasının en üst seviyesinde bütün toplantılara başkanlık eden bir başkan ile çalışmalarını yönlendirilmesi ve merkezle şubeler arasında irtibatın sağlanması gibi görevleri yürüten bir genel sekreter bulunur. Teşkilâtın en üst organı genel kuruldur ve her altı yılda bir toplanır. Genel kurulun çıkardığı kararları uygulayan idarî organ ise yirmi sekiz üyeden oluşan yürütme kuruludur. Bağdat (1962), Kuala Lumpur (1963), Mogadişu (1964-1965), Amman (1967), Beyrut (1969), Kıbrıs (1980), Tokyo (1981), Kolombo (1982), İslâmâbâd (1984) ve Karaçi'de (1988) toplanan çeşitli milletlerarası ve bölgesel konferanslar terfî etmiştir. Üyeler arasında bilgi akışı 1963'te kurulan resmî haftalık dergi *The Muslim World* ile sağlanır. Ayrıca İngilizce ve bölgesel dillerde basılan broşür, dergi ve kitaplarla da İslâm dünyasını ilgilendiren önemli konulara ve müslümanların azınlık durumları gibi problemlere dikkat çekilir. Teşkilât çeşitli toplantılarda, İslâm ülkeleri arasında ekonomik ve siyasî birlik sağlama amacıyla İslâm ticaret ve sanayi odaları, bir ulaşım konseyi, ortak havacılık, gemicilik, sigorta ve bankacılık kuruluşları ve bir İslâm ortak pazarı gibi milletlerarası düzeyde bazı İslâmî kurumların daha oluşturulmasını teklif etmiştir. Bu projelerin bazıları uygulamaya konulmuş, bazıları ise henüz hazırlık safhasındadır. İslâm Konferansı Teşkilâtı ile İslâm Zirve Konferansı'nın doğuşu, Dünya İslâm

Kongresi'nin sarfettiği çabaların bir eseri olarak kabul edilebilir.

BİBLİYOGRAFYA :

India Office Records (London), L/P, S/10/1314, nr. 1449/1931 (Panislamism); *Le Congrès du Khilafat et Le Congrès du Monde Musulman*, Paris 1926; Inamullah Khan, *Ap Ka Alam-i Idarah*, Karachi, ts.; *Brief History: Motamar Al-Alam Al-Islami*, Karachi 1987; *Brief History: Motamar Al-Alam Al-Islami*, Karachi 1988; *Constitution of the World Muslim Congress*, Karachi 1988; J. M. Landau, *The Politics of Pan-Islam*, Oxford 1990, s. 280-283; *The World Muslim Gazetteer*, Delhi 1992, s. 770-781; "Background of The Motamar al-Alam al-Islami", *MW*, II/2 (1964), s. 2-3.

M. NAEEM QURESHI

DÜNYA
MÜSLÜMAN GENÇLİK TEŞKİLATI

(الدوة العالمية للشباب الإسلامي)

Müslüman gençler arasında
eğitim çalışmaları yapmak maksadıyla
1972 yılında kurulan
milletlerarası teşkilât.

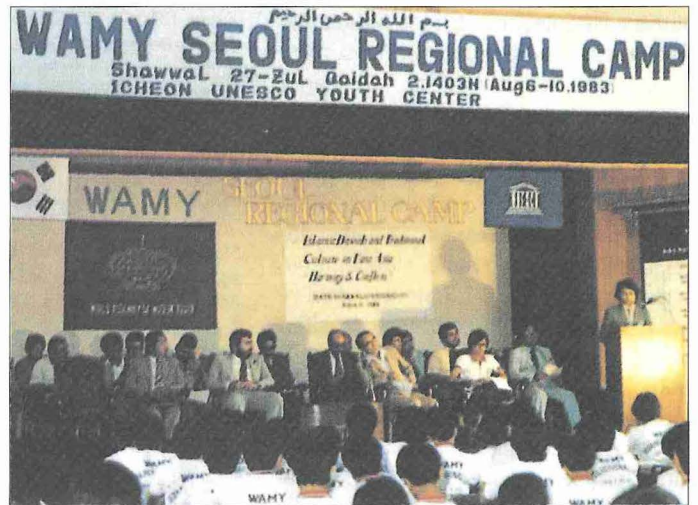
Arapça adı en-Nedvetü'l-İlâmiyye li's-şebâbi'l-İslâmî'dir (İng. World Assembly of Muslim Youth = WAMY). Suudi Arabistan hükümetinin desteğiyle kurulan ve genel merkezi Riyad'da bulunan teşkilâtın ana gayesi müslüman öğrenciler arasında İslâmî eğitim çalışmaları yapmak, gençliği kötü alışkanlıklardan ve bozuk fikir cereyanlarından korumaktır. Bu amaçla başta dünya müslüman gençliğinin bir arada temsil edildiği toplantılar, süreli kamplar ve konferanslar olmak üzere birçok faaliyetlerde bulunur. Bu toplantılarda müslüman gençlere İslâmî bilgiler vermeye ve aralarında fikir birliği sağlamaya özen gösteren teşki-

lât, çeşitli ülkelerdeki müslüman öğrenci teşkilâtlarına yardım yapmaya ve gençlerin kendi dillerinde bilgilendirilmeleri için neşriyatta bulunmaya çalışmaktadır. Ayrıca meşhur müslüman şahsiyetlerin değişik İslâm ülkelerine gönderilerek gençlere hitaben konuşma yapmaları temin edilmekte, çeşitli dillerde bastırılan kitap ve dergilerin dağıtımı gerçekleştirilmektedir. Müslüman gençlerin birbirlerini ziyaret edebilmeleri için gerekli hazırlıkları yapan teşkilât, her yıl değişik bir ülkede kamplar kurarak gençler arasında tanışmayı ve dayanışmayı sağlamaktadır. Müslüman ülkelerdeki öğrenci ve gençlik birlikleri, yabancı ülkelerde okuyan müslüman öğrencilerin kurdukları dernekler ve ayrıca bu derneklerin dışındaki diğer gençlik kuruluşları da buraya üye olabilmektedir.

Teşkilâtın genel kurul, yönetim kurulu, genel sekreterlik ve danışma kurulu gibi organları vardır. Üç yılda bir toplanan genel kurul teşkilâtın en önemli karar merciidir.

Dünya Müslüman Gençlik Teşkilâtı'nın Cidde'de bir şubesi, çeşitli İslâm ülkelerinde temsilcilikleri, Dakka'da (Bengladeş), Kuala Lumpur'da (Malezya), Rabat'ta (Fas), Ebhâ'da (Suudi Arabistan) ve Ürdün'ün Debîn ormanlık bölgesiyle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde dâimî kamp yerleri vardır. Yaz aylarında açılan kamplar bugüne kadar yedi defa Kıbrıs'ta gerçekleştirilmiştir. İslâmî muhtevalı kitapların basım ve yayımını da yapan teşkilât, İngilizce ve Fransızca'nın yanında mahallî dillerde de kitap yayımlamakta, radyo ve televizyon için özel kültür programları hazırlamaktadır. Teşkilâtın faaliyetlerinden biri de her yıl ilim ve fikir adamlarına verilen milletlerarası Kral

Dünya
Müslüman
Gençlik
Teşkilâtı'nın
1983 yılında
yaptığı
toplantıdan
bir görünüş -
Seul /
Güney Kore

Faysal ödülü için aday göstermektedir. Dünya Müslüman Gençlik Teşkilâtı'nın İslâm Konferansı Teşkilâtı ve Dünya İslâm Birliği (Râbitatü'l-âlemi'l-İslâmî) ile de yakın temasları vardır. İslâm Konferansı Teşkilâtı'nın ve Arap Birliği'nin toplantılarına gözlemci üye olarak katılmaktadır. Ayrıca teşkilât gençliğe yönelik faaliyet gösteren kuruluşların projelerine malî destek sağlamakta veya onlar hakkında referans vererek yapılan yardımların yerine ulaşmasını temin etmektedir. Teşkilâtın bir diğer faaliyeti de Kur'an-ı Kerim'in kasetlere okutulması ve çoğaltılarak bütün dünya ülkelerine gönderilmesidir.

BİBLİYOGRAFYA :

en-Nedvetü'l-âlemiyye li's-şebâbi'l-İslâmî: neş'etühâ, tetavvürühâ ve sâ'ikuhâ, bi-münâsebeti isnâ 'aşere 'âmen 'alâ inşâ'ihâ, Riyad 1984; a.e.: World Assembly of Muslim Youth (WAMY), Formation, Development and Basic Documents, On the Occasion of Completing, twelve years since it's Inception, Riyadh 1984; Hisham Altalib, Training Guide for Islamic Workers, Herndon-Virginia 1991, s. 8; The World Muslim Gazetteer, Delhi 1992, s. 791-792; ayrıca teşkilâtın yayınladığı muhtelif broşürler.

MUSTAFA L. BİLGE

DÜNYA SAVAŞI I

(bk. BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI).

DÜRERÜ'L-BİHÂR

(در البحار)

Şemseddin Konevî'nin

(ö. 788/1386)

Hanefî fıkıhına dair eseri

(bk. KONEVÎ, Şemseddin).

DÜRERÜ'L-HÜKKÂM

(در الحکام)

Molla Hüsrev'in

(ö. 885/1480)

fıkha dair *Ğurerü'l-ahkâm* adlı eserine kendisinin yazdığı şerh.

Uzun yıllar kadılık ve kazaskerlik yapmış olan XV. yüzyıl Osmanlı hukukçusu Molla Hüsrev, önce Hanefî fıkıh kitaplarını esas alarak kısaca *Ğurer* diye meşhur olan hukuk metni *Ğurerü'l-ahkâm*'ı hazırlamıştır. Bu eser, kısa ve özlü hükümleriyle âdeta maddeler halinde getirilmemiş bir kanun hüviyetindedir ve kadılar tarafından uzun yıllar resmî olmayan bir kanun metni gibi kullanılmıştır.

Molla Hüsrev gençliğinden beri İslâm hukuku ile meşgul olduğunu, kadılık görevi sırasında bütün fıkıh kitaplarını içine alan böyle bir metni hazırlamaya niyet ettiğini, karşılaştığı hadiseler sebebiyle hukuk melekесinin geliştiğini ve bütün bu tecrübeler sonunda bir kadının ihtiyacına cevap verebilecek şekilde *Ğurerü'l-ahkâm*'ı yazdığını ifade etmektedir (*Dürerü'l-hükkâm*, I, 3). Daha sonra müellif bu kitabını bizzat şerhederek *Dürerü'l-hükkâm fî şerhi Ğureri'l-ahkâm* adlı eserini meydana getirmiştir. *Dürerü'l-hükkâm*'ın telifine 12 Zilkade 877 (10 Nisan 1473) tarihinde başlamış ve eser 2 Cemâziyelevvel 883'te (1 Ağustos 1478) tamamlanmıştır (a.g.e., II, 453). Eserin Fâtih Sultan Mehmed'e hediye edilen nüshası günümüze kadar gelmiştir (Köprülü Ktp., nr. 563).

Hanefî mezhebindeki muteber görüşler esas alınarak telif edilen *Dürerü'l-hükkâm*'ın tertibi diğer fıkıh kitaplarına benzer. "Kitâbü't-Tahâre" ile başlayıp "Kitâbü'l-Vasiyye" ile sona eren ve böylece İslâm fıkının ibadet ve muâmelâta dair bütün meselelerini toplayan eserde 55 kitap, 120 bab, 35 fasıl, 3 muhtelif mes'ele, ayrıca bazı tekmile ve tenbihler bulunmaktadır.

Hükümlerin delillerinin zikredilmediği, sadece "kitap"ların başında konu ile ilgili bazı âyet ve hadislerle yetinilen eserde özellikle Hanefî hukukçuları arasındaki ihtilâflara ve hukukî münakaşalara yer verilmiştir. Hanefî kadılarının bilinmesi gerekli olan önemli hususlarda Şâfiî, Mâlikî ve Hanbelî mezhebine ait görüşler de zikredilmiş ve meselelerin hukukî tahlili yapılmıştır (meselâ bk. I, 359; II, 130, 132). Müellifin belirttiğini göre eserde muteber fıkıh kitapları özletildiği gibi bunlarda bulunmayan yeni meselelere de çözüm getirilmiştir. Müellif ayrıca doksan kadar meselede "diyorum ki" ifadesiyle kendi tercih ve görüşlerini belirttiğini ve eski hukukçuları tenkit ettiğini kaydetmektedir (II, 453).

Dürerü'l-hükkâm, Muhammed b. Abdullah et-Timurtâşî'nin (ö. 1004/1596) *Tenvirü'l-ebsâr* ve bunun Haskefî (ö. 1088/1677) tarafından yapılan şerhi *ed-Dürü'l-muhtâr* başta olmak üzere daha sonra telif edilen birçok fıkıh kitabına kaynaklık etmiş, uzun asırlar gerek müderrislerin gerekse kadıların başvurduğu bir müracaat kitabı olmuştur.

Dürer ve *Ğurer* defalarca basılmış olup (İstanbul 1257, 1258, 1260, 1268, 1277,

Molla Hüsrev'in *Dürerü'l-hükkâm fî şerhi Ğureri'l-ahkâm* adlı eserinin zahriyesiyle ilk sayfası (Köprülü Ktp., nr. 563)

